Vestfold og Telemark revisjon

Eierskapskontroll – Grep Grenland AS

Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan kommune

2021: 3807 404

Innhold

Sammendrag 4

1. Innledning 6

1.1. Kontrollutvalgets bestilling 6
1.2. Problemstilling og kontrollkriterier 6
1.3. Avgrensning 6
1.4. Metode og kvalitetssikring 6
1.5. Uttalelser fra eierrepresentant og selskap 7

2. Grep Grenland AS 8

3. Om aksjeselskap og konsern 9

4. Eierskapsmelding 10

4.1. Kriterier 10
4.2. Eierskapsmelding Skien kommune – data 11
4.3. Eierskapsmelding Skien kommune – vurdering 13
4.4. Eierskapsmelding Porsgrunn kommune – data 14
4.5. Eierskapsmelding Porsgrunn kommune – vurdering 16
4.6. Eierskapsmelding Bamble kommune – data 16
4.7. Eierskapsmelding Bamble kommune – vurdering 18
4.8. Eierskapsmelding Siljan kommune – data 18
4.9. Eierskapsmelding Siljan kommune – vurdering 20
4.10. Konklusjon - eierskapsmelding 21

5. Samordning av føringer for samfunnsansvar 22

5.1. Kriterier 22
5.2. Kommunenes føringer for samfunnsansvar - data 23
5.3. Kommunenes føringer for samfunnsansvar - vurdering 25
5.4. Eiermøter – data 25
5.5. Eiermøter – vurdering 26
5.6. Utarbeidelse og revisjon av etiske retningslinjer – data 26
5.7. Utarbeidelse og revisjon av etiske retningslinjer – vurdering 27
5.8. Konklusjon – samordning av føringer for samfunnsansvar 27

6. Eierstyringen av Grep Grenland AS 28

6.1. Kriterier 28
6.2. Tidspunkt for innkalling til generalforsamling - data 30

6.3. Tidspunkt for innkalling til generalforsamling - vurdering 30
6.4. Behandling av innkallinger til generalforsamling/eierorgan – data 30
6.5. Behandling av innkallinger til generalforsamling/eierorgan – vurdering 31
6.6. Protokoll etter generalforsamling - data 31
6.7. Protokoll etter generalforsamling - vurdering 31
6.8. Ledende folkevalgte i generalforsamlingen - data 31
6.9. Ledende folkevalgte i generalforsamlingen - vurdering 32
6.10. Fullmakt til å representere kommunen i generalforsamling – data 32
6.11. Fullmakt til å representere kommunen i generalforsamling - vurdering 32
6.12. Valg av bedriftsforsamling - data 32
6.13. Valg av bedriftsforsamling – vurdering 33
6.14. Konklusjon - Eierstyringen av Grep 33

7. Anbefalinger 34

8. Litteratur og kildereferanser 35

Vedlegg 36
Vedlegg 1: Eierkommunenes og selskapets uttalelser 36
Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring 41

Sammendrag

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalgene i Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan, i henholdsvis sak 39/20, 34/20, 36/20 og 16/20.

Vi har undersøkt følgende problemstillinger:

Problemstilling 1: Har Porsgrunn, Skien, Siljan og Bamble kommune eierskapsmeldinger i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring?

Det er vår vurdering at Porsgrunn, Skien, Bamble og Siljan har eierskapsmeldinger som i noe ulik grad er i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring. I løpet av inneværende valgperiode bør alle eierkommunene sørge for at deres eierskapsmelding, inkludert kommunikasjon av denne ut til selskapene og rapportering om selskapene tilbake til kommunen, blir i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring.

Problemstilling 2: Har eierne av Grep Grenland AS gitt selskapet føringer for samfunnsansvar, og i hvilken grad er føringene samordnet?

Eierne av Grep Grenland AS har alle formalisert føringer og forventninger om samfunnsansvar i sine eierskapsmeldinger, men det er ulikt i hvilken grad disse er nærmere konkretisert.

Alle eierne mener at Skiensmodellen gjelder for Grep, men det er ikke formalisert.

Greps eierkommuner har ikke samordnet sine føringer for samfunnsansvar for eierskapet i selskapet. Vi har ikke oppfattet at det er nevneverdige uenigheter mellom eierkommunene om hvilke føringer for samfunnsansvar som bør gjelde for selskapet. Det framstår også som at selskapet har lagt til grunn at grunnleggende elementer for samfunnsansvar skal ivaretas, f.eks. i form av etiske retningslinjer og samfunnsansvar i anskaffelser. Samordnede føringer for eierskapet vil likevel kunne legge bedre til rette for at selskapet kan innrette seg i samsvar med eiernes forventninger.

Problemstilling 3: Har eierstyringen av Grep Grenland AS vært i samsvar med eierkommunenes eierskapsmeldinger, gjeldende krav og vedtak?

Vi har vurdert om eierstyringen av Grep, innenfor visse sentrale områder, har vært i samsvar med eierkommunenes eierskapsmeldinger, gjeldende vedtak og lovkrav. Vi vurderer at eierstyringen av Grep i all hovedsak er i samsvar med gjeldende regelverk og anbefalinger innenfor de kriteriene som vi har vurdert. Vi vil likevel understreke viktigheten av at innkalling til generalforsamling sendes ut i så god tid at de lar seg behandle i bystyret/kommunestyret/formannskapet forut for generalforsamlingen.

Anbefalinger

Vi anbefaler at eierkommunene

- i løpet av inneværende valgperiode sørger for at deres eierskapsmeldinger, inkludert kommunikasjon av denne ut til selskapene og rapportering om selskapene tilbake til kommunen, blir i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring.
- samordner sine føringer om samfunnsansvar, f.eks. i et felles styringsdokument, i tråd med KS' anbefaling nr 4**.**
- sørger for at Grep Grenland AS innkaller til generalforsamling med minst fire ukers varsel, iht selskapets vedtekter

Horten 11. juni 2021
Vestfold og Telemark revisjon IKS

1. Innledning

1.1. Kontrollutvalgets bestilling

Eierskapskontrollen[1] er bestilt av kontrollutvalget i Skien, Porsgrunn, Siljan og Bamble kommune, i henholdsvis sak 39/20, 34/20, 16/20 og 36/20.

1.2. Problemstilling og kontrollkriterier

Rapporten omhandler følgende problemstillinger:

1: Har Porsgrunn, Skien, Siljan og Bamble kommune eierskapsmeldinger i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring?

2: Har eierne av Grep Grenland AS gitt selskapet føringer for samfunnsansvar, og i hvilken grad er føringene samordnet?

3: Har eierstyringen av Grep Grenland AS vært i samsvar med eierkommunenes eierskapsmeldinger og vedtak?

Kontrollkriteriene i denne eierskapskontrollen er hentet fra kommuneloven, aksjeloven, allmennaksjeloven, Grep Grenland AS (i det videre Grep) sine vedtekter, eierkommunenes eierskapsmeldinger og andre relevante kommunestyrevedtak og KS' anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll. Kriteriene framgår under hver problemstilling nedenfor.

1.3. Avgrensning

Vi har undersøkt om kommunene har rutiner for eierstyring, men hvorvidt de er i tråd med gjeldende regler og anbefalinger har vi kun vurdert på enkelte områder.

Vi har kun sett på eierstyringen av konsernets morselskap innenfor perioden 2019-2020, se mer om organiseringen av Grep nedenfor i pkt. 2.

1.4. Metode og kvalitetssikring

Vi har innhentet relevant dokumentasjon fra eierkommunene og Grep. Vi har også intervjuet kommunedirektørene og eierrepresentantene i de fire eierkommunene og ledelsen i Grep. Alle intervjuer har foregått skriftlig/via Teams.

Eierskapskontrollen er kvalitetssikret i samsvar med krav i standard for eierskapskontroll (RSK 002). Det står mer om metode og tiltak for kvalitetssikring i vedlegg 3 til rapporten.

1 Reglene om eierskapskontroll står i kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav d, jf. § 23-4 og § 24-2, og i forskrift om kontrollutvalg og revisjon.

Eierskapskontrollen er gjennomført av forvaltningsrevisor Bente Hegg Ljøsterød, med Kirsti Torbjørnson som oppdragsansvarlig.

1.5. Uttalelser fra eierrepresentant og selskap

Rapporten er sendt til uttalelse til de fire eierkommunene og til Grep, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14. Uttalelsene fra eierkommunene og Grep ligger i rapportens vedlegg 1. Uttalelsen fra Porsgrunn kommune har ført til en justering av ordlyden i rapportens pkt. 5.8. Uttalelsen fra Grep utdyper deres faktainformasjon, men medfører ingen endring av våre konklusjoner og anbefalinger. I forbindelse med kontrollutvalgsbehandlingen i Skien kom et innspill som har endret rapportens pkt. 5.2.5. Heller ikke dette innspillet har hatt betydning for våre konklusjoner og anbefalinger.

2. Grep Grenland AS

Grep Grenland AS ble etablert i 2006, ved at grenlandskommunene samlet de kommunale attføringsvirksomhetene i ett aksjeselskap.

I Greps vedtekter beskrives selskapets virksomhet:

> *Selskapets virksomhet er å være en bro til arbeidslivet og bidra til økt sysselsetting gjennom avklaring, arbeidstrening, kvalifisering, formidling eller andre tiltak/aktiviteter. Produksjon, tjenesteleveranser, handel, barnehagedrift eller annen næringsvirksomhet er virkemidler i denne prosessen.*

Grenland er Greps naturlige hovedarbeidsområde, og selskapet hadde ved inngangen til 2020 totalt syv lokasjoner i regionen.

Grep er et konsern, som, foruten morselskapet, består av datterselskapene Rødmyrveien 57AS og MS Bilpleie AS. Til sammen er det over 200 ansatte i konsernet, og Grep er i dag en av landets største arbeidsgivere innenfor varig tilrettelagt arbeid.

Eierandelene i selskapet er basert på eierkommunenes størrelse, og er som følger:

Skien kommune:	49 %
Porsgrunn kommune:	34 %
Bamble kommune:	15 %
Siljan kommune:	2 %

3. Om aksjeselskap og konsern

Et aksjeselskap (AS) er et selskap hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser. Kommunen kan eie et aksjeselskap alene, sammen med andre kommuner og fylkeskommuner eller sammen med private rettssubjekter.

Et konsern er en selskapsrettslig betegnelse for en sammenslutning av selvstendige selskaper til en økonomisk enhet. Konsernforhold oppstår når et selskap (morselskap) har bestemmende innflytelse over ett eller flere andre selskaper (datterselskap). Det vil si at morselskapet har så mye kontroll over datterselskapet at det i praksis fremstår som eieren. For at morselskapet skal få bestemmende innflytelse, må selskapet enten eie aksjemajoriteten i datterselskapet eller ha rett til å velge flertallet av datterselskapets styremedlemmer.

Et aksjeselskaps øverste organ er generalforsamlingen. Gjennom generalforsamlingen, utøver eierne den øverste myndigheten i selskapet. Her kan eierne, gjennom vedtekter, instrukser og andre generalforsamlingsvedtak, fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder. Det er generalforsamlingen som velger styret. Når kommunalt eierskap er organisert som konsern, utøver kommunen eierstyring i morselskapets generalforsamling, Morselskapet eier datterselskapene, og morselskapets styre utøver eierstyringen av datterselskapene og er normalt generalforsamling for disse.

Et aksjeselskaps styre har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, selskapsvedtektene og eventuelle instrukser fra eier, og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet.

Selskapets daglige leder har ansvaret for daglig drift, og skal forholde seg til pålegg og retningslinjer fra styret.

Aksjeselskap som har mer enn 200 ansatte skal ha en bedriftsforsamling, så framt ikke selskapet og et flertall av de ansatte, eller lokale fagforeninger som representerer et flertall av de ansatte, avtaler at selskapet ikke skal ha det. Tilhører aksjeselskapet et konsern kan det avtales at bedriftsforsamlingen skal gjelde for hele konsernet. Bedriftsforsamlingens oppgave er å føre tilsyn med styrets og daglig leders forvaltning av selskapet.

4. Eierskapsmelding

Har Porsgrunn, Skien, Siljan og Bamble kommune eierskapsmeldinger i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring?

4.1. Kriterier

I forskningsrapporten Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap (NIBR-rapport 2015:1) har Norsk institutt for by- og regionforskning undersøkt i hvilken grad og hvordan norske kommuner ivaretar hensynet til god folkevalgt styring over den delen av virksomheten som er organisert i fristilte selskaper. NIBR-rapporten viser at en stadig større del av kommunal virksomhet settes ut i kommunale selskaper.

Utvalget som forberedte ny kommunelov la til grunn at utviklingen med å sette ut kommunal virksomhet ville fortsette, at god eierstyring er helt sentralt og at kommunene derfor bør ha et bevisst forhold til eierskapet og styringen av dette. Viktigheten av god folkevalgt styring av eierskapet, med forankring av eierskapspolitikken i brede politiske prosesser og god støtte i kommunens administrasjon ble understreket. På denne bakgrunn fikk kommuneloven av 2018 en ny bestemmelse:

§ 26-1 Eierskapsmelding

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde

a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
b) en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
c) kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.

Lovkravet markerer kommunestyrets overordnete ansvar for de verdier og tjenester som forvaltes av virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i, jf. andre ledd bokstav b. Kommunestyret har ikke adgang til å delegere myndigheten til å vedta eierskapsmeldinger.

Det framgår av lovforarbeidene[2] til § 26-1 at bestemmelsen oppstiller minimumskrav til innholdet i en eierskapsmelding. Ifølge KS kan det også være aktuelt i eierskapsmeldingen å si noe om hvordan arbeidet med eierskapsstyring skal organiseres i kommunen og innta prinsipper knyttet til selskapenes samfunnsansvar, miljø, likestilling, etikk mv. (Se mer om dette under problemstilling 2.)

I KS' Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll nr 4 anbefales at kommunen årlig sikrer seg informasjon om sitt eierskap, ved en samlet rapportering om selskapene. Rapporten bør omhandle selskapenes tilstand, som økonomi, drift, spesielle forhold osv.

I kommentarene til KS' anbefaling nr 4 går det frem at eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig for de selskapene der kommunen har eierskap. Dette for å sikre nødvendige styringssignaler til selskapene.

På denne bakgrunn har vi utledet følgende kriterier:

- **Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret.**
- **Eierskapsmeldingen skal minimum inneholde**
    - **kommunens prinsipper for eierstyring**
    - **en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i**
    - **kommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomheten.**
- **Eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig for de selskapene der kommunen har eierskap.**
- **Kommunen bør utarbeide en årlig rapport om tilstanden for selskapene.**

Vi vil i det følgende se nærmere på om de nevnte kriteriene er oppfylt for henholdsvis Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan.

4.2. Eierskapsmelding Skien kommune – data

Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret

Skien kommune har hatt eierskapsmelding i mange år. Gjeldende eierskapsmelding ble vedtatt i bystyret den 26.9.2019. Sittende bystyre hadde sitt konstituerende møte 17.10.2019, slik at eierskapsmeldingen så langt ikke er behandlet i inneværende valgperiode. Det fremgår av

[2] Prop. 46 L (2017-2018

eierskapsmeldingen pkt. 1 at den skal revideres første år i hver valgperiode og ellers etter vedtak i bystyret. Kommunen planlegger å behandle eierskapsmeldingen høsten 2021.

Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens prinsipper for eierstyring

Skien kommunes eierskapsmelding har et eget punkt som heter «Hovedprinsipper for styring fra eier».

5.1.4. Hovedprinsipper for styring fra eier

- *Bystyret skal gjennomføre obligatoriske kurs og/eller eierskapsseminar for folkevalgte minst en gang i hver kommunestyreperiode.*
- *Bystyret skal behandle selskapenes forslag til strategier for måloppnåelse, utredet av formål, krav og rammer for virksomheten.*
- *Signaler til styret gis av bystyret gjennom behandling av eierstrategi, vedtekter, vedtak i eierorganer og (der det er relevant) gjennom bestillerfunksjonen.*
- *Eierutøvelsen skal speile Bystyrets flertallsbeslutning. Som hovedregel møter Ordfører i eierorganet.*
- *Ordfører skal påse at Skien kommune er representert i alle eierorganer, og at de spørsmål som skal drøftes er politisk behandlet i de organer som eiermeldingen viser til (Bystyret, formannskap)*
- *Eiermeldingen oppdateres kontinuerlig med oversikt over styrehonorar i heleide og deleide selskaper. Styrehonorarer justeres årlig i henhold til den generelle lønns og prisutviklingen.*
- *Utbyttepolitikken tilpasses den enkelte virksomhets formål, kapitalbehov og lønnsomhet. Vektlegging av ikke-økonomiske mål kan motsvares i lavere krav til utbytte.*
- *Alt eierskap som er selvstendige rettssubjekt med egne ansatte, skal være medlem av en arbeidsgiverorganisasjon og ha rutiner for å ta imot lærlinger*
- *Hovedprinsipp er at bystyret skal ha behandlet generalforsamlingsdokumenter før generalforsamlinger avholdes. I spesielle situasjoner kan ordfører innkalle til ekstraordinær generalforsamling etter behandling i formannskap.*
- *Rapportering fra alle selskaper (1 A4 skjema, se vedlegg til eierskapsmeldingen) bør samles og forelegges bystyret til orientering hvert år på hensiktsmessig tidspunkt. Disse kan vedlegges eierskapsmeldingen.*
- *Det enkelte selskap bør tilstrebe å ha styrebehandlet årsregnskapet innen utløpet av april hvert år.*
- *Alle bystyrets medlemmer skal rapportere til ordfører(bystyresekretariatet) om egen gjennomført registrering i styrevervregisteret. Ordfører (bystyresekretariatet) rapporterer til bystyret gjennom et eget notat en gang i året.*

Eierskapsmeldingen skal inneholde en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i

Som vedlegg til Skien kommunes eierskapsmelding følger en liste over Skien kommunes eierskap i fristilte enheter. I oversikten er Grep nevnt. Det går frem av listen av Grep er et myndighetsbestemt selskap med økonomisk støtte fra kommunen. Videre fremgår det at kommunens eierandel er 49 %. Informasjonen stemmer med dagens situasjon.

Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens formål med sine eierinteresser i virksomheten

Skien kommunes eierskapsmelding er et generelt dokument for alt av kommunens eierskap, og sier ikke noe om kommunens formål med sine eierinteresser i de ulike selskapene.

Eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig for de selskapene der kommunen har eierskap

Kommunens eierskapsmelding er oversendt Grep. Kommunene har også oversendt et brev til alle selskapene der kommunen har eierskap, påpekt hvor eierskapsmeldingen kan leses, og bedt selskapene gå gjennom eierskapsmeldingen med henblikk på at selskapets drift skal være i samsvar med intensjoner og bestemmelser i den.

Kommunestyret bør årlig få seg forelagt en rapport om selskapene de har eierinteresser i

Det følger av Skien kommunes eierskapsmelding at rapportering fra alle selskaper (et skjema for rapportering følger som vedlegg 2 til eierskapsmeldingen) bør samles og forelegges bystyret til orientering hvert år på hensiktsmessig tidspunkt. Kommunen opplyser at de fleste selskapene som etterkommer eierskapsmeldingen på dette punktet, legger skjema ved innkalling til generalforsamling /representantskapsmøte på vårparten når årsmelding og årsregnskap behandles. Det følger av bystyresak 51/20 at Grep ikke har levert inn rapport etter mal fra eierskapsmeldingen. Kommunen opplyser også at det til nå ikke er rapportert samlet til bystyret fra alle selskapene kommunen har eierskap i.

4.3. Eierskapsmelding Skien kommune – vurdering

Det er vår vurdering at Skien kommunes eierskapsmelding i stor grad er i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring. Eierskapsmeldingen inneholder både kommunens prinsipper for eierstyring og en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i. Skiens eierskapsmelding er oversendt Grep, og de øvrige selskapene der kommunen har eierskap er også anmodet om å gjennomgå den.

I forbindelse med behandlingen av eierskapsmeldingen i inneværende valgperiode anbefaler vi at kommunens formål med sine eierinteresser i de ulike virksomhetene tas inn i eierskapsmeldingen.

Vi anbefaler videre det iverksettes tiltak for å sikre at kommunestyret årlig får seg forelagt en rapport om selskapene kommunen har eierinteresser i, slik det legges opp til i kommunens egen eierskapsmelding og i KS' Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll nr 4.

4.4. Eierskapsmelding Porsgrunn kommune – data

Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret

På Porsgrunn kommunes nettsted ligger eiermeldingen[3] som ble vedtatt av bystyret den 21.1.2016, og sist revidert 7.10.2019. I inneværende valgperiode er eiermeldingen, som har gjennomgått en omfattende revisjon, behandlet av bystyret i sak 1/20. Gjeldende eiermelding er med andre ord ikke den som ligger ute på kommunens nettsted.

I det videre vil vi vurdere eiermeldingen fra 2020.

Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens prinsipper for eierstyring

Porsgrunn kommunes eiermelding har et eget punkt om kommunens eierprinsipper.

Prinsipper for eierstyring i Porsgrunn kommune

1. Porsgrunn kommune gir som eier klare, langsiktige mål for eierskapet i selskapene gjennom selskapsvise eierstrategier. Målene vedtas av eierorganene. Selskapets styre er ansvarlig for å realisere målene.

2. Porsgrunn kommune skal sette avkastnings- og utbyttemål for selskaper hvor dette er relevant. For selskaper med mål utover forretningsmessige mål, suppleres/erstattes forretningsmessige mål med andre resultatmål, eksempelvis effektiviseringsmål.

3. Kapitalstrukturen i selskapet skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapets situasjon.

4. Selskapene skal arbeide målrettet for å ivareta sitt samfunnsansvar ved å bidra til FNs bærekraftsmål.

5. Porsgrunn kommunes formelle eierorgan er bystyret. Bystyret har et tilsyns- og kontrollansvar for kommunens eierskap, og vedtar selskapsvise eierstrategier.

[3] Porsgrunn kommune benytter begrepet «eiermelding», fremfor lovens begrep «eierskapsmelding»

6. Porsgrunn kommune fremmer sine eierbeslutninger overfor selskapet gjennom generalforsamling/ representantskap. Styret skal ivareta en uavhengig kontrollfunksjon ovenfor selskapets ledelse på vegne av eierne.

7. Det skal tilstrebes å benytte valgkomite som grunnlag for styreutnevnelser i selskapene. Styrets sammensetning skal kjennetegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets behov, egenart og formål. Styrets arbeid skal evalueres jevnlig.

8. Styrets godtgjøring skal være på moderat nivå, men bidra til å fremme verdiskapningen i selskapene og fremstå som rimelig ut fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Daglig leders lønnsnivå i selskap der kommunen er betydelig eier skal ligge på et konkurransedyktig nivå, men ikke være lønnsledende.

9. Eierne i selskapene skal likebehandles.

10.Det skal være åpenhet knyttet til Porsgrunn kommunes eierskap og til selskapets virksomhet.

Alle de ti prinsippene er operasjonalisert, utdypet og tydeliggjort i eiermeldingen.

Eierskapsmeldingen skal inneholde en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i

I Porsgrunn kommunes eiermelding finnes en oversikt over kommunens eierskap/samarbeid. Selskapsform, eierandel og en kort beskrivelse av selskapet fremgår også. I tilknytning til den gamle eierskapsmeldingen, som ligger på kommunens nettsted, er det noe mer informasjon om Grep, inkludert en opplisting av medlemmer i både styret og bedriftsforsamlingen. Denne informasjonen ble sist oppdatert 10.9.2020

Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens formål med sine eierinteresser i virksomheten

I Porsgrunn kommunes eiermelding beskrives kommunens mål med eierskapet i de ulike virksomheten kommunene har eierskap i. Porsgrunn kommunes mål med eierskapet i Grep er beskrevet slik: *Målet med kommunens eierskap er å bidra til økt sysselsetting og arbeidsinkludering for flest mulig.*

Eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig for de selskapene der kommunen har eierskap

På spørsmål om eiermeldingen er kommunisert Grep og de øvrige selskapene der kommunen har eierskap, svarer kommunen at tanken har vært å sende ut eiermeldingen og samtidig ha en plan for oppfølging av eiermeldingen med selskapsvise eierstrategier og mal for rapportering. Så langt

har kommunen imidlertid ikke kommet, noe som delvis skyldes pandemien, som ikke har underbygget fysiske møter.

Når det gjelder Grep, presiserer kommunen at ordfører den 6.2.20 kl. 09 - 15, mellom formannskapets og bystyrets behandling av forslag til eiermelding, arrangerte kurs i eierstyring. Målgruppen var bystyrets medlemmer, kontrollutvalget og administrasjonen. Her ble blant annet forslaget til eiermelding, som ble vedtatt av bystyret på kvelden, gjennomgått. Greps daglige leder, og styreleder på det tidspunktet, var blant de som deltok denne dagen. Porsgrunn kommunes nye eiermeldingen er således likevel kjent for Grep og flere andre selskaper, selv om den ikke er sendt ut ennå.

Kommunestyret bør årlig få seg forelagt en rapport om selskapene de har eierinteresser i

Av Porsgrunn kommunes eierstyringsprinsipper går det frem at Porsgrunn bystyre hvert år skal behandle en oversikt som viser kommunens samlede portefølje med nøkkeltall. De selskapsvise eierstrategiene skal også legges frem for bystyret hver høst. Kommunen opplyser at de så langt ikke har fått fulgt opp eiermeldingen med slik årlig rapportering.

4.5. Eierskapsmelding Porsgrunn kommune – vurdering

Det er vår vurdering at innholdet i Porsgrunn kommunes eierskapsmelding er i samsvar med kommuneloven § 26-1. Kommunen har behandlet sin eierskapsmelding i inneværende valgperiode, og den inneholder både kommunens prinsipper for eierstyring, en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i. Kommunens formål med eierskapet i de ulike virksomhetene framgår også.

Selv om eierskapsmelding er kommunisert til Grep og flere andre selskaper kommunen har eierinteresser i, bør kommunen fortsette arbeidet med å kommunisere/sende ut eiermeldingene til alle selskapene der kommunen har eierskap.

Vi anbefaler også at kommunestyret årlig får seg forelagt en rapport om selskapene kommunen har eierinteresser i, slik det legges opp til i kommunens egne eierstyringsprinsipper og KS' Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll nr 4.

4.6. Eierskapsmelding Bamble kommune – data

Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret

Bamble kommunes eierskapsmelding ble vedtatt i kommunestyret den 3.5.2018. Det følger av eierskapsmeldingen pkt 1.2 at den skal behandles av kommunestyret minst en gang per valgperiode. Kommunen opplyser at revidert eierskapsmelding etter planen skal legges frem for folkevalgt behandling innen utgangen av 2021.

Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens prinsipper for eierstyring

Bamble kommunes eierskapsmelding har et eget kapittel som heter «Overordnede prinsipper for Bamble kommunes eierskapsforvaltning». Der ligger hovedprinsippene for eierstyring:

7.2. Hovedprinsipper for eierstyring

Følgende prinsipper skal være førende for eierstyringen i Bamble kommune:

- *Det skal gjennomføres obligatoriske kurs og/eller eierskapsseminar for folkevalgte og kontaktpersoner/saksbehandlere i administrasjonen.*

- *Det skal utarbeides eierstrategier med formål, krav og rammer for de virksomheter der det er relevant.*

- *Vedtekter (KS og AS) og selskapsavtaler (IKS) skal gjennomgås og eventuelt søkes revidert i tråd med eierstrategien, med særlig fokus på formålsangivelsen.*

- *Signaler til styret skal gis, så langt som mulig, gjennom eierstrategi, vedtekter og vedtak i eierorganer.*

- *Eierutøvelsen skal gjenspeile kommunestyrets flertallsbeslutning, og ordfører, eller annen utpekt av politisk ledelse, møter i eierorganets formelle og uformelle møter.*

- *Det anbefales arrangert regelmessige eiermøter med uformell diskusjon om blant annet virksomhetens overordnede strategi. Eiermøtenes frekvens og innhold bør tilpasses den enkelte virksomhet.*

- *Alle virksomheter som er et selvstendig rettssubjekt med egne ansatte bør være medlem av en arbeidsgiverorganisasjon, samt ha rutiner for å ta imot lærlinger.*

- *Som hovedregel skal innkalling til generalforsamling/representantskap meldes opp som sak til kommunestyret og/eller formannskapet før generalforsamling/representantskap avholdes.*

Eierskapsmeldingen skal inneholde en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i

Bamble kommune har en oversikt over selskap som kommunen har eierinteresser i, men oversikten er ikke tatt inn i gjeldende eierskapsmelding. Oversikten er oversendt revisor. Kommunen opplyser at det i forbindelse med revisjonen av gjeldende eierskapsmelding vil være naturlig å innta oversikten over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i, i eierskapsmeldingen.

Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens formål med sine eierinteresser i virksomheten

Bamble kommunes eierskapsmelding er et generelt dokument for alt av kommunens eierskap, og sier ikke noe om kommunens formål med sitt eierskap konkret i de ulike virksomhetene.

Eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig for de selskapene der kommunen har eierskap

Kommunens eierskapsmelding er oversendt Grep. Kommunen er usikker på om eierskapsmeldingen også er oversendt/tilgjengelig for de andre selskapene der kommunen har eierskap.

Kommunestyret bør årlig få seg forelagt en rapport om selskapene de har eierinteresser i

Kommunen opplyser at det ikke er praksis for å årlig legge frem rapport om selskapene som kommunen har eierinteresser i.

4.7. Eierskapsmelding Bamble kommune – vurdering

Det er vår vurdering at Bamble kommunes eierskapsmelding delvis er i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring. Eierskapsmeldingen inneholder kommunens prinsipper for eierstyring. I forbindelse med revisjonen av eierskapsmeldingen anbefaler vi at kommunens oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som den har eierinteresser i inntas i eierskapsmeldingen. Det samme gjelder kommunens formål med sitt eierskap i de ulike virksomhetene.

Kommunens eierskapsmelding er oversendt Grep. I den grad eierskapsmeldingen ikke er oversendt de andre selskapene kommunen har eierinteresser i bør dette gjøres.

Vi anbefaler at kommunestyret årlig får seg forelagt en rapport om selskapene de har eierinteresser i, slik KS' Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll nr 4 legger opp til.

4.8. Eierskapsmelding Siljan kommune – data

Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret

Kommunestyret i Siljan vedtok sin eierskapsmelding 4.5.2021. Det følger av eierskapsmeldingen at den for det videre skal revideres en gang i løpet av hver kommunestyreperiode.

For den perioden vi kontrollerer (2019 – 2020), var det et kommunestyrevedtak fra 19. juni 2018 (sak 44/18) som regulerte kommunens eierskap. I den saken vedtok kommunestyret at innkallinger til generalforsamling i selskapene Grep, Renovasjon i Grenland og Vekst i Grenland skulle fremmes som orienteringssaker til formannskapet. Det ble også foreslått endringer i

delegasjonsreglementet. Disse endringene gikk på hvem som skulle nominere kandidater til styrene.

Kommunen opplyser at, på bakgrunn av kommunens beskjedne eierskap, har oppfølgingen av selskapene frem til eierskapsmeldingen som nå er utarbeidet, vært i tråd med ønsket ressursbruk og interesse. Per i dag har Siljan kommune eierskap utover 2 % kun i selskapene Grep, Renovasjon i Grenland og Vekst i Grenland[4].

Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens prinsipper for eierstyring

Kommunestyrets vedtak om eierskap inneholdt ikke prinsipper for eierstyring. Kommunen opplyser at de ikke så noe behov for å nedfelle sine prinsipper for eierstyring. På bakgrunn av små eierandeler mener kommunedirektøren at det er begrenset hvilken påvirkningsmulighet kommunen har i selskapene de er medeier i.

Ny eierskapsmelding inneholder kommunens prinsipper for eierstyring:

4.4. Prinsipper for eierstyring

Kommunens overordnede prinsipper for eierstyring er et sentralt element i eierpolitikken. Formålet med prinsippene er å avklare roller og ansvar, sikre åpenhet og ryddige beslutningsprosesser, redusere ulike typer risiko, stimulere til verdiskaping gjennom å legge til rette for økt effektivitet og styrket konkurransedyktighet m.v. Kommunens overordnede prinsipper for eierstyring er

a) *Valget om å etablere et selskap og valg av selskapsform skal baseres på en analyse av kommunens styringsbehov og mål for virksomheten*
b) *Angi klare og langsiktige mål for selskapene. Styret er ansvarlig for å realisere målene*
c) *Fremme sine interesser overfor kommunale selskap gjennom eierorganene*
d) *Selskapenes kapitalstruktur skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapenes situasjon*
e) *Det skal være åpenhet knyttet til kommunes eierskap og til selskapenes virksomhet basert på prinsippet om meroffentlighet. Det skal legges til rette for interne dialogprosesser foran møter i generalforsamling, representantskap mv*
f) *Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut ifra selskapets egenart. Godtgjørelsen til styret skal reflektere kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet.*

[4] Vekst er i prosess for avvikling.

g) *Kommunestyret skal behandle eierskapspolitikken i løpet av det første året av kommunevalgperioden og eiermelding med eierskapsstrategier for utvalgte selskaper hver høst.*

Eierskapsmeldingen skal inneholde en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i

Kommunestyrevedtaket om eierskap inneholdt ingen oversikt over selskaper som kommunen har eierinteresser i (foruten at Grep, Renovasjon og Vekst ble nevnt). For fullstendig oversikt i perioden 2019-2020 viste kommunen til regnskap og årsmelding.

Ny eierskapsmelding inneholder en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i.

Eierskapsmeldingen skal inneholde kommunens formål med sine eierinteresser i virksomheten

Kommunestyrevedtaket om eierskap sa ikke noe om formålet med kommunens eierinteresser i de ulike virksomhetene de var medeier i.

Ny eierskapsmelding sier heller ikke noe om kommunens formål med sine eierinteresser i de ulike selskapene. Kommunen vurderer at formålet med deres eierinteresser er såpass opplagt at det ikke er behov for noen nærmere nedtegning av dette.

Eierskapsmeldingen bør være kommunisert og tilgjengelig for de selskapene der kommunen har eierskap

Siljan kommunes delegasjonsreglement er oversendt Grep. Ny eierskapsmelding vil bli oversendt både Grep og de andre selskapene der Siljan har eierinteresse av en viss betydning.

Kommunestyret bør årlig få seg forelagt en rapport om selskapene de har eierinteresser i

Siljan kommune har ikke hatt tradisjon for årlig å få seg forelagt en rapport om selskapene de har eierinteresser i. Kommunen har imidlertid hatt en ordning der en representant fra ledelsen i kommunens mest sentrale selskaper årlig gir orienteringer i kommunestyret. I ny eierskapsmelding står at det skal lages en årlig rapport for de tre selskapene der kommunen har eierinteresser av betydning, men kommunen vil likevel fortsette med de muntlige orienteringene, som oppleves som hensiktsmessige.

4.9. Eierskapsmelding Siljan kommune – vurdering

Etter vår vurdering er Siljan kommunes nye eierskapsmelding i stor grad i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring. Eierskapsmeldingen inneholder

både kommunens prinsipper for eierstyring og en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser i.

Ny eierskapsmelding sier ikke noe om kommunens formål med eierskapet i de ulike virksomhetene kommunen har eierinteresser i. I og med at dette er et lovkrav, anbefaler vi at kommunen tar det inn, til tross for at kommunen kun har mindre eierandeler.

Kommunens eierskapsmelding er nylig vedtatt, og kommunen er i prosess med å informere om den til selskapene der de har eierinteresser.

Siljan kommunes praksis med at kommunens mest sentrale selskaper årlig gir orienteringer i kommunestyret vurderes som positiv. Eierskapsmeldingens punkt om årlig rapport for de selskapene der kommunen har størst eierinteresser styrker ivaretakelsen av kommunens behov for informasjon.

4.10. Konklusjon - eierskapsmelding

Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan har eierskapsmeldinger som i noe ulik grad er i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring. Vi anbefaler alle kommunene å sørge for at deres eierskapsmelding, inkludert kommunikasjon av denne ut til selskapene og rapportering om selskapene tilbake til kommunen, blir i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring i løpet av inneværende valgperiode.

5. Samordning av føringer for samfunnsansvar

Problemstilling 2: Har eierne av Grep Grenland AS gitt selskapet føringer for samfunnsansvar, og i hvilken grad er føringene samordnet?

5.1. Kriterier

Når kommunestyret har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det overføring av styringsrett til virksomheten. Selskapets styre og ledelse har ansvaret for å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen framgår først og fremst av selskapets vedtekter. Vedtektene er forpliktende for selskapet, og regulerer viktige sider ved selskapets rettsforhold.

Dersom kommunen ønsker å gi føringer for selskaper ut over det som tas inn i vedtektene, kan det være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Det kan være generelle dokumenter som alle selskapene bør forholde seg til, for eksempel en miljøpolicy eller retningslinjer for etikk, inkludering, likestilling, åpenhet mv. eller mer spesielle dokumenter for det enkelte selskap.

Hvis kommunen eier selskap sammen med andre kommuner, anbefaler KS at eierkommunene utarbeider felles styringsdokumenter for selskapet, jf. kommentarene til KS' anbefaling nr 4. Det vil sikre felles føringer fra eierne der det er mulig, og legge bedre til rette for at selskapet kan innrette seg i samsvar med eiernes forventninger. Av KS sine kommentarer til anbefalingen går det også frem at kommunens eierskapsmelding kan inneholde andre elementer enn de loven stiller eksplisitt krav om. Det kan blant annet være aktuelt å si noe om prinsipper knyttet til selskapenes samfunnsansvar, miljø, likestilling, etikk mv.

KS' anbefaling nr 6 sier at det bør holdes jevnlige eiermøter for å bidra med kunnskap om og dialog med selskapet. Et eiermøte er en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak, men hvor både eier(ne) og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaring og drøfte generell utvikling og rammevilkår for virksomheten.

Et mål for mange kommunale selskaper er at driften og virksomheten skal være ansvarlig i et samfunnsperspektiv. Kommunenes omdømme vil også avhenge av hvordan en forvalter sitt samfunnsansvar gjennom egne selskaper. Etikk er en viktig del av de vurderinger som gjøres i forbindelse med det å drive et selskap, fordi de etiske holdningene legger grunnlaget for hvordan man faktisk handler. Kommunens selskaper bør ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål, gjerne fastlagt i egne etiske retningslinjer som utarbeides for og brukes aktivt i det enkelte selskap. KS anbefaling nr 19 anbefaler kommunene å sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften.

På denne bakgrunn har vi utledet følgende kriterier:

- **Eierkommunene bør ha samordnet sine føringer for samfunnsansvar.**

- **Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierkommunene og selskapet.**
- **Kommunen bør sørge for at selskapsstyret utarbeider og jevnlig reviderer sine etiske retningslinjer.**

5.2. Kommunenes føringer for samfunnsansvar - data

Før vi ser nærmere på hvorvidt eierkommunene har samordnet sine føringer for samfunnsansvar, vil vi beskrive hvilke føringer for samfunnsansvar som fremgår av eierskapsmeldingene til Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan.

5.2.1. Skien

Kommunens eierskapsmelding har ikke noe eget punkt knyttet til samfunnsansvar. Meldingen er imidlertid innom samfunnsansvar i følgende punkter:

3.1.5: Bystyrets vedtak og overordnede føringer om obligatorisk kildesortering av avfall samt bestemmelser om Klima og Miljø skal følges opp i alle selskaper bystyret har eierinteresser i.

5.1.4: Alt eierskap som er selvstendige rettssubjekt med egne ansatte, skal være medlem av en arbeidsgiverorganisasjon og ha rutiner for å ta imot lærlinger.

5.2.2. Porsgrunn

Porsgrunn kommunes eierskapsmelding fra 2020 har et eget prinsipp om samfunnsansvar:

Prinsipp 4. Selskapene skal opptre etisk forsvarlig og arbeide målrettet for å ivareta sitt samfunnsansvar ved å bidra til FNs bærekraftsmål.

FN har utarbeidet 17 mål og 169 delmål for bærekraftig utvikling fram mot 2030. Målene gjelder for alle land i verden og handler om å skape en bærekraftig utvikling som tar vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge fremtidige generasjoners behov. Overordnet fokuserer målene på bærekraftig utvikling innenfor klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. FNs bærekraftmål gir retning for både offentlig virksomhet og næringsliv. Noen av målene er ikke relevante, eller mindre relevante, for selskapene som omhandles av denne eiermeldingen. Andre mål vil være relevante, eller det kan innfortolkes relevans.

Det er derfor en forventning til at styrene i selskapene sørger for at selskapet bidrar til FNs bærekraftmål ved å ta stilling til hvilke av bærekraftsmålene selskapet bygger opp under, og hvordan selskapet underbygger målene. Som et minimum skal selskapene ha særlig fokus på mål som omhandler klima og miljø, arbeidstakerrettigheter, og arbeid mot korrupsjon og misligheter. I tillegg forventer kommunen at selskapene har utarbeidet etiske retningslinjer som er offentlig tilgjengelig.

Selskapene skal rapportere på hvordan de oppfyller bærekraftsmål, som er relevante for selskapet, når det årlig rapporteres på de selskapsvise eierstrategiene, jfr. delmål 12.6 i FNs bærekraftsmål.

Porsgrunn kommune mener selskaper som ivaretar sitt samfunnsansvar på en god måte bidrar til å ivareta kommunens aksjonærverdier og styrke kommunens omdømme.

5.2.3. Bamble

I Bamble kommunes eierskapsmelding sier pkt. 7.1.11 følgende om samfunnsansvar:

Selskapene skal utvise samfunnsansvar og forvalte selskapets ressurser på en måte som samsvarer med samfunnets oppfatning av hva som er rett og galt.

5.2.4. Siljan

Av Siljan kommunes nye eierskapsmelding går følgende frem under punktet om forventninger til styrene i selskapene der kommunen har eierskap:

g) *Styret er ansvarlig for å fastsette mål og strategier for selskapet, herunder å sikre at selskapet har en langsiktig bærekraftig forretningsmodell som håndterer risiko og muligheter knyttet til klimaendringer.*
h) *Styret er seg bevisst selskapets samfunnsansvar og utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer*

5.2.5. Skiensmodellen

Alle eierkommunene mener at Skiensmodellen gjelder for Grep. Kun Skien kommune har formalisert dette, ved at de i bystyresak 4/20 vedtok at «Alle kommunale foretak og kommunalt eide aksjeselskaper innarbeider i sine vedtekter at Skiensmodellen skal ligge til grunn for alle kjøp av varer og tjenester.»[5]

Grep bekrefter at de følger regelverket om offentlige anskaffelser, at Skiensmodellen gjelder for selskapet og at de også er med i GKI-avtalen.

5.2.6. Felles styringsdokument e l

De fire eierkommunene har ikke utarbeidet noe felles styringsdokument som samordner eierkommunenes føringer om samfunnsansvar i Grep. Vedtektene er heller ikke utførlige på dette punktet.

Fra Porsgrunn kommune opplyses at de, i forbindelse med utarbeidelse av en egen strategi for Grep, vil forespørre de øvrige eierne om de kan enes om en felles eierstrategi.

Fra Bamble kommune har vi fått opplyst at det, på generelt plan, har vært drøftet å opprette et felles administrativt eierforum med flere andre grenlandskommuner, blant annet for å sikre samordning og formalisering av felles føringer for selskap der Bamble er en av flere kommuner med eierinteresser. Denne drøftingen ble satt på vent som følge av koronapandemien, men Bamble tar sikte på å ta opp tråden igjen med de andre grenlandskommunene.

[5] På dette punktet er rapporten korrigert etter møte med kontrollutvalget i Skien den 11.6.2021.

5.3. Kommunenes føringer for samfunnsansvar - vurdering

Som det går frem av pkt. 5.2.1 – 5.2.4 har alle eierkommunene føringer om samfunnsansvar i sine eierskapsmeldinger. Disse er i ulik grad konkretisert, men eierkommunene synes i stor grad å ha samme oppfatninger av selskapenes samfunnsansvar.

De fire eierkommunene har ikke utarbeidet noe styringsdokument som samler og kalibrerer eierkommunenes forventninger og føringer, verken med tanke på samfunnsansvar (inkl anskaffelser, lærlinger, etisk ansvar, miljø mv) eller andre forhold. I intervju opplyser flere eierkommuner at det, på bakgrunn av eierkommunenes føringer i eierskapsmeldingene, er opp til selskapet å nærmere konkretisere samfunnsansvaret.

Særlig med tanke på selskapets størrelse, men også på bakgrunn av formålet med selskapet, mener vi at det bør utarbeides et felles styringsdokument som oppsummerer eierkommunenes både generelle føringer og konkrete føringer for samfunnsansvar i Grep.

Det er positivt at det har vært avholdt eiermøter (se mer om dette nedenfor) i Grep, men vi anbefaler likevel at det utarbeides skriftlige dokumenter som har til formål å harmonisere og formalisere krav og forventninger til selskapet.

5.4. Eiermøter – data

I de ulike eierskapsmeldingene til Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan er det ikke nedfelt noe om omfanget av eiermøter i de virksomhetene som kommunene har eierinteresser i.

Fra Grep har vi fått opplyst at det umiddelbart etter generalforsamlingen i 2019 ble avholdt eiermøte. Det var også eiermøte i 2020.

Siljan kommune har opplyst i intervju at ordførerne i eierkommunene i løpet av 2020 hadde fire møter hvor eierskapet ble drøftet. Fire møter på et år var nok uvanlig mye, men det tas eiermøter ved behov, og på grunn en større arbeidsmiljøsak i selskapet i 2019 var det behov for fire slike møter i 2020. I praksis tar en av ordførerne initiativ til eiermøte dersom det oppstår situasjoner eller behov som eierne bør håndtere i fellesskap. Siljan kommune uttalte også at det er vanlig praksis at eierskap kan drøftes i ordførerkollegiet. De andre eierkommunene støtter dette.

Grep har formidlet at sittende styre er opptatt av god kommunikasjon med eierne, og at eiermøter vil bli prioritert. I styremøtet den 18.02.2021 ble det besluttet å foreslå for eierne å nedsette en arbeidsgruppe med representanter fra eierne og styret for å finne de beste løsningene for eiernes medfinansiering av tiltaksplasser som VTA. Utover dette er Grep også ute i eierkommunene etter konkrete forespørsler. I 2020 var Grep hos Siljan og Skien kommune, og hadde også et møte, med omvisning på Rødmyr, for kontrollutvalget i Porsgrunn.

Det blir vanligvis ikke ført referat fra eiermøtene, men vi har fått oversendt en presentasjon daglig leder i Grep holdt på eiermøtet 4.6.2020. Tema for presentasjonen var generell status i selskapet.

Ifølge Porsgrunn kommune skal det være planlagt et felles eiermøte for alle eierkommunene før sommeren 2021.

5.5. Eiermøter – vurdering

På bakgrunn av informasjon om de avholdte eiermøtene i perioden 2019-2020 vurderer vi at det jevnlig avholdes eiermøter mellom de fire eierkommunene og selskapet.

5.6. Utarbeidelse og revisjon av etiske retningslinjer – data

Av Greps vedtekter går det frem at selskapet i sin virksomhet skal bevare sin identitet, lokale forankring og nærhet til brukerne.

Av Greps styreinstruks følger det at styret gjennom sitt arbeid skal bidra til å sikre at selskapet opererer i samsvar med lover og forskrifter og interne retningslinjer for virksomheten, herunder selskapets etiske retningslinjer og verdier (ærlighet, raushet, fellesskap, utvikling).

Grep har etiske retningslinjer som sist ble godkjent 4.1.2019. Grep mener at det var selskapets ledelse som godkjente disse. Retningslinjene finnes på selskapets egne nettsider (i TQM). Det fremgår av retningslinjene at formålet med dem er å sikre at alle ordinært ansatte opptrer i henhold til retningslinjen overfor kollegaer, deltakere, samarbeidspartnere, kunder og samfunnet for øvrig. Retningslinjene går således mer på bedriftsinterne forhold enn mer eksternt samfunnsansvar. Grep opplyser at de gjennomgår de etiske retningslinjene årlig, og reviderer dem minimum hvert tredje år.

Greps årsberetning fra 2019 inneholder beskrivelser av arbeidsmiljøet, samt selskapets målsetting innenfor likestilling og diskriminering. Det fremgår at det både i selskapets styre og i ledergruppen er balanse mellom menn og kvinner. Selskapet har som mål å være en arbeidsplass hvor det ikke forekommer diskriminering. Universell utforming av lokalene er en forutsetning for å kunne være godkjent som tiltaksbedrift. Det arbeides aktivt og målrettet for å utforme og tilrettelegge de fysiske forholdene slik at virksomhetens ulike funksjoner kan benyttes av flest mulig. Aktivitetene omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering. Årsberetningen har et eget punkt om miljørapportering. Her fremgår at selskapets virksomhet ikke er regulert av konsesjoner eller pålegg. En betydelig del av miljøarbeidet der selskapet likevel er eksponert for negative påvirkninger, konsentrerer seg om etablering av systemer for måling av støv og støy knyttet til produksjonsanleggene. Selskapet foretar kildesortering av avfall, og oppgir å ha rutiner for håndtering av spesialavfall som skjærevæsker, oljer, m.v. Det er inngått avtaler for henting og destruksjon av farlig avfall. Selskapet opplyser at produksjonen ikke forurenser det ytre miljøet og at støynivået er minimalt og til liten sjenanse for omgivelsene.

I intervju forteller ledelsen i Grep at, så vidt de vet, følges ikke selskapets etiske retningslinjer særskilt opp av eierkommunene.

Porsgrunn kommune opplyser at det i eierstyringsprinsipp nr. 4 i eiermeldingen tilkjennegis en forventning om at selskapet skal ha etiske retningslinjer som er offentlig tilgjengelig.

Skien kommune viser til sin eierskapsmelding som fastslår at det styrets hovedansvar å sørge for at den daglige drift foregår innenfor lovverk som gjelder for virksomheten.

Bamble kommune opplyser at de ikke har et direkte aktivt og bevisst til forhold hvorvidt Grep utarbeider og reviderer sine etiske retningslinjer, men forutsetter at dette ivaretas av selskapets styre.

Siljan kommune opplyses at deres helsesjef sitter i styret i Grep, og at kommunens verdier er formidlet på den måten, men ikke på noe vis utover det.

5.7. Utarbeidelse og revisjon av etiske retningslinjer – vurdering

Vi kan ikke se at eierkommunene på formelt vis har sørget for at Grep har utarbeidet etiske retningslinjer, ei heller at disse blir jevnlig revidert. Samtidig har selskapet etiske retningslinjer som jevnlig revideres.

5.8. Konklusjon – samordning av føringer for samfunnsansvar

Når flere kommuner står på eiersiden i et selskap kan det være risiko for at de ikke har omforente prinsipper for eierskap, og at det gis ulike styringssignaler til selskapet. Dette kan løses ved at eierne samordner sine føringer for eierskap.

I sine respektive eierskapsmeldinger har Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan i ulik grad konkretisert føringer og forventninger om samfunnsansvar for selskapene som kommunene har eierskap i.

Alle eierne mener at Skiensmodellen gjelder for Grep, men dette er ikke formalisert.

Eierkommunene har ikke samordnet sine føringer for eierskapet i Grep, herunder føringer for samfunnsansvar. Vi har ikke oppfattet at det er nevneverdige uenigheter mellom eierkommunene om hvilke føringer for samfunnsansvar som bør gjelde for selskapet, og anbefaler at det utarbeides skriftlige dokumenter som har til formål å formalisere eiernes krav og forventninger.

Det framstår som at selskapet har lagt til grunn at grunnleggende elementer for samfunnsansvar skal ivaretas, bl a knyttet til etiske retningslinjer og samfunnsansvar i anskaffelser.

6. Eierstyringen av Grep Grenland AS

Problemstilling 3: Har eierstyringen av Grep Grenland AS vært i samsvar med eierkommunenes eierskapsmeldinger, gjeldende krav og vedtak?

6.1. Kriterier

Innkalling til generalforsamling
Innkalling til generalforsamlingen skal være sendt senest en uke før møte skal holdes, om ikke vedtektene setter en lengre frist, jf. aksjeloven § 5-10 første ledd.

KS anbefaler at bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker, jf. anbefaling nr 7.

Greps vedtekter har følgende bestemmelse om innkalling:

§7 Generalforsamling
Innkalling til generalforsamling skal normalt skje med minst 4 ukers varsel.
Generalforsamlingen avholdes hvert år innen utgangen av juni måned og skal behandle:

1. Godkjenning av årsberetning, årsregnskap og resultatdisponering.
2. Godkjenning av honorarer til bedriftsforsamling, styret og revisor.
3. Valg av revisor
4. Andre saker som etter lov eller vedtekt hører inn under generalforsamlingen.

For at sakene som skal behandles på generalforsamling skal kunne behandles i eierkommunen først bør eierkommunene ha etablert rutiner for behandling av innkallinger til generalforsamling.

Protokoll fra møter i generalforsamlingen

Kravene til protokoll fra møtene i generalforsamlingen følger av aksjeloven § 5-16:

- Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.
- I protokollen skal generalforsamlingens beslutning inntas med angivelse av utfallet av avstemningene. Protokollen skal angi antallet avgitte stemmer, og hvor mange aksjer og hvilken andel av aksjekapitalen de avgitte stemmene representerer, samlet og for og mot den enkelte beslutningen, i den utstrekning dette er relevant for utfallet av avstemningen. Fortegnelsen over de møtende etter § 5-13 skal inntas i eller vedlegges protokollen.
- Protokollen skal signeres av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede. Protokollen og fortegnelse over aksjeeiere som nevnt i § 5-13, skal oppbevares på betryggende måte i hele selskapets levetid. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet.

Fullmakt til å møte i generalforsamling
På bakgrunn av at muligheten for styring blir redusert når man skiller oppgaver og tjenester ut i egne selvstendige enheter bør kommunen ha gode rutiner og praksis for å sikre politisk forankring av saker som skal behandles i generalforsamlingen.

Det følger av kommentaren til KS' anbefaling nr 7 at det bør etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierorganet, og at disse bør forankres i eierskapsmeldingen. Slik sikres engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet. Aksjeloven sier ikke noe om hvem som skal møte som aksjonær, men KS anbefaler at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som sine representanter i eierorganet. Oppnevnelse av sentrale folkevalgte til eierorganet vil bidra til å forenkle samhandlingen og kommunikasjonen mellom kommunestyret og eierorganet.

Ordfører eller andre kommunestyrerepresentanter må gis fullmakt for å kunne stemme på generalforsamlingen. Hvem som har fullmakt til å representere kommunen i generalforsamling kan framgå av kommunens delegasjonsreglement, eierskapsmelding eller annet kommunestyrevedtak. Ordførers rolle som rettslig representant etter kommuneloven § 6-1 innebærer ikke slik fullmakt. Dersom andre enn eier møter i generalforsamlingen må vedkommende som møter må ha skriftlig fullmakt fra eier, jf. aksjeloven § 5-2.

Bedriftsforsamling
I aksjeselskaper med flere enn 200 ansatte skal det opprettes en bedriftsforsamling, jf aksjeloven § 6-35. Tilhører aksjeselskapet et konsern, kan det avtales at bedriftsforsamlingen skal gjelde for hele konsernet, jf allmennaksjeselskapsloven § 6-35.

Det følger av Greps vedtekter § 5 at selskapets styrende organer skal være bedriftsforsamling og styre. Bedriftsforsamlingen er for hele konsernet. To tredjedeler av bedriftsforsamlingens medlemmer velges av generalforsamlingen i morselskapet, og en tredjedel velges av de ansatte i konsernet. Generalforsamlingen i morselskapet velger bedriftsforsamlingens leder og nestleder. Medlemmer av og observatører i styret og daglig leder kan ikke være medlem av eller observatør i bedriftsforsamlingen, jf aksjeloven § 6-3f, 1. ledd 2. pkt. og allmennaksjeloven § 6-36.

Bedriftsforsamlingen skal føre tilsyn med styrets og daglig leders forvaltning av selskapet.

Til denne problemstillingen har vi utledet følgende kriterier:

- **Innkalling til generalforsamling skal normalt skje med minst fire ukes varsel.**
- **Kommunen bør ha etablert rutiner for behandling av innkallinger til generalforsamling eller andre eierorgan.**
- **Protokoll etter møter i generalforsamlingen skal inneholde generalforsamlingens beslutning med angivelse av utfallet av avstemningene. Fortegnelse over de møtende skal inntas eller vedlegges protokollen. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet.**

- **Ledende folkevalgte bør velges til å representere kommunen i generalforsamlingen.**
- **Den som representerer kommunen i generalforsamlingen, skal ha skriftlig fullmakt**
- **Generalforsamlingen velger to tredjedeler av bedriftsforsamlingens medlemmer, samt bedriftsforsamlingens leder og nestleder. Medlemmer av og observatører i styret kan ikke være medlem av eller observatør i bedriftsforsamlingen.**

6.2. Tidspunkt for innkalling til generalforsamling - data

Vi har fått oversendt innkalling til generalforsamlinger i Grep i 2019 og 2020.

I 2019 ble det avholdt ordinær generalforsamling 27. mai. Innkalling ble sendt 29. mars. Det ble også avholdt en ekstraordinær generalforsamling i 2019, denne fant sted 3. oktober. Innkalling til den ekstraordinære generalforsamlingen ble sendt 25. september.

I 2020 ble det avholdt generalforsamling 18. mai. Innkalling til generalforsamling ble sendt 27. april.

6.3. Tidspunkt for innkalling til generalforsamling - vurdering

Innkalling til ordinær generalforsamling i 2019 ble sendt ut over åtte uker før generalforsamling skulle avholdes, med andre ord godt innenfor vedtektenes krav om fireukers frist.

Innkalling til ekstraordinær generalforsamling i 2019 ble sendt ut kun en drøy uke før ekstraordinær generalforsamling skulle avholdes. Det kan ha vært grunner til at denne innkallingen ble sendt ut kun kort tid før møtet. Samtidig er det ikke slik at fristen for innkalling til møter i generalforsamlingen ikke gjelder for de ekstraordinære generalforsamlingene. Her må det foretas en konkret vurdering, slik som vedtektene legger opp til – ved at de bruker uttrykket «normalt» minst fire ukers varsel.

Innkalling til ordinær generalforsamling i 2020 ble sendt ut tre uker før generalforsamling skulle avholdes. Dette er ikke i tråd med vedtektens krav om fire uker fra innkalling til generalforsamling.

6.4. Behandling av innkallinger til generalforsamling/eierorgan – data

Det fremgår av eierskapsmeldingen til Skien kommune pkt 5.1.1 at innkalling med saksdokumenter til generalforsamling/representantskap skal behandles av bystyret/formannskapet før generalforsamling/representantskap avholdes.

Av eierskapsmeldingen til Porsgrunn kommune går det frem at de langsiktige forventingene til selskapene skal fremgå av de selskapsvise eierstrategiene. Dersom det skal behandles øvrige saker på generalforsamlingen /representantskap, eller ekstraordinær generalforsamling, som krever forutgående beslutning i bystyret, må generalforsamlings-/representantskapsdokumenter være mottatt tidsnok til å få dette behandlet i formannskap og bystyre. Normalt må det påregnes at dokumentene må være mottatt seks uker før forventet behandling i bystyret.

Bamble kommunes eierskapsmelding sier at innkalling til generalforsamling/representantskap som hovedregel skal meldes opp som sak til kommunestyret og/eller formannskapet før generalforsamling/representantskapsmøte avholdes.

Av Siljan kommunestyres vedtak 44/18 går det frem at innkalling til generalforsamling og representantskap legges frem for formannskapet som orienteringssak. Dette er videreført i Siljans eierskapsmelding.

6.5. Behandling av innkallinger til generalforsamling/eierorgan – vurdering

Alle de fire eierkommunene har inntatt i sine eierskapsmeldinger rutiner for behandling av innkallinger til generalforsamling eller andre eierorgan. Eierskapsmeldingene sier at innkalling til generalforsamling/eierorgan (som hovedregel) skal behandles av bystyret/kommunestyret/formannskapet, bortsett fra Siljan som legger opp til orientering.

Vi vil i denne forbindelse nevne at mens det i Greps vedtekter står at innkalling til generalforsamling skal skje med minst fire ukers varsel, sier Porsgrunns eiermeldingen at for å rekke behandling i bystyret før generalforsamling må normalt påregnes at dokumentene må være mottatt seks uker før forventet behandling i bystyret. Dette er et eksempel på manglende samordning av forventninger mellom eierkommune og selskap.

6.6. Protokoll etter generalforsamling - data

Det ble ført protokoll i alle de tre generalforsamlingene som ble avholdt i 2019 og 2020. Alle vedtakene som ble gjort var enstemmige. Det går frem av protokollene hvem som møtte i generalforsamlingene. Kopi av protokoll etter generalforsamling sendes eierkommunene i etterkant av møte. Protokollen oppbevares i selskapet, og kan utleveres på forespørsel.

6.7. Protokoll etter generalforsamling - vurdering

Vi vurderer at protokollene etter generalforsamlingene som ble avholds i 2019-2020 er i samsvar med kravene i aksjeloven § 5-16.

6.8. Ledende folkevalgte i generalforsamlingen - data

Det følger av Skien kommunes eierskapsmelding pkt. 5.1.2 at ordfører, eller den ordfører gir fullmakt, representerer bystyret i generalforsamling eller representantskap. Fullmakt kan bare gis til et bystyremedlem, og vedkommende må ha vært til stede under behandlingen av saken i bystyret/formannskapet.

I Porsgrunn kommune la eiermeldingen av 2019 opp til at formannskapet skal gi fullmakt til å møte på generalforsamling på vegne av kommunen. Revidert eiermelding sier at formannskapet gir ordfører fullmakt til å møte som eierrepresentant i generalforsamlinger og adgang til å delegere denne fullmakten videre. I forbindelse med at formannskapet i april 2019 (sak 25/19) behandlet Greps årsrapport med årsberetning og regnskap 2018, vedtok formannskapet at ordfører fikk

fullmakt til å representere Porsgrunn kommune i generalforsamlinger og stemme i tråd med formannskapets signaler. I bystyrets møte den 6.2.2020, sak 1/20, ble det vedtatt at ordfører fikk fullmakt til å møte som eierrepresentant i generalforsamlinger.

Av Bamble kommunes eierskapsmelding går det frem at Bamble kommunes eierrolle utøves av kommunestyret i øverste instans og via representant eller fullmektig i eierorganene (generalforsamlingen for AS og representantskapet for IKS). Videre fremgår det at ordfører oppnevnes av kommunestyret som kommunens representant i eierorganer. I de tilfeller hvor ordfører ikke selv kan møte, kan ordfører gi fullmakt til varaordfører eller annen kommunestyrerepresentant.

Av Siljan kommunes delegasjonsreglement, av 16.2.2021, går det frem at ordføreren og kommunedirektøren delegeres myndighets hver for seg til å utnevne representanter ved avholdelse av generalforsamling, representantskap, årsmøte o.l. Ordføreren gis prioritet til å foreta utnevning. Denne ordlyden var den samme i kommunens forrige delegasjonsreglement, av 19.11.2019. Det var likevel kommunestyret som valgte hvem som skulle møte i generalforsamling hos Grep i 2019, i sak i 60/2019.

6.9. Ledende folkevalgte i generalforsamlingen - vurdering

Etter vår vurdering har de fire eierkommunene i sine eierskapsmeldinger, delegasjonsreglement og/eller bystyrevedtak oppnevnt sentrale folkevalgte som sine representanter i eierorganet. Dette gir forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret/bystyret og eierorganet.

6.10. Fullmakt til å representere kommunen i generalforsamling – data

Det følger av protokollene fra generalforsamlingene at når andre enn de ledende folkevalgte som i utgangspunktet er valgt til å møte i generalforsamlingen har møtt i generalforsamlingen så har disse hatt med fullmakt fra eier. Fullmaktene lå ved protokollene.

6.11. Fullmakt til å representere kommunen i generalforsamling - vurdering

Vi vurderer at de som har representert eierkommunene i generalforsamlingene har hatt fullmakt til det.

6.12. Valg av bedriftsforsamling - data

Det følger av Greps vedtekter at Greps bedriftsforsamling består av 12 medlemmer. To tredjedeler av medlemmene, med varamedlemmer, velges av generalforsamlingen og en tredjedel velges av de ansatte. At bedriftsforsamlingen er valgt i tråd med vedtektene følger av protokoll fra generalforsamlingen av 4. juni 2020. Greps ledelse opplyser at ingen av av selskapets styremedlemmer er medlemmer av bedriftsforsamlingen.

6.13. Valg av bedriftsforsamling – vurdering

Det følger av protokoll fra generalforsamlingen av juni 2020 at Greps generalforsamlingen valgte to tredjedeler av bedriftsforsamlingens medlemmer, samt bedriftsforsamlingens leder og nestleder. Selskapets ledelse opplyser at ingen styremedlemmer er medlemmer av bedriftsforsamlingen.

6.14. Konklusjon - Eierstyringen av Grep

I denne delen av rapporten har vi vurdert om eierstyringen av Grep, innenfor visse sentrale områder, har vært i samsvar med eierkommunenes eierskapsmeldinger, gjeldende vedtak og lovkrav. Vi vurderer at eierstyringen av Grep i all hovedsak er i samsvar med gjeldende regelverk og anbefalinger innenfor de kriteriene som vi har vurdert. Vi vil likevel understreke viktigheten av at innkalling til generalforsamling sendes ut i så god tid at de lar seg behandle i bystyret/kommunestyret/formannskapet. Det er i denne sammenheng også viktig at de kommunale eierorganene setter disse sakene på agendaen og således sikrer at de er oppdaterte på selskapene kommunen har eierskap i.

7. Anbefalinger

Vi anbefaler at eierkommunene

- i løpet av inneværende valgperiode sørger for at deres eierskapsmeldinger, inkludert kommunikasjon av denne ut til selskapene og rapportering om selskapene tilbake til kommunen, blir i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring.
- samordner sine føringer om samfunnsansvar, f.eks. i et felles styringsdokument, i tråd med KS' anbefaling nr 4**.**
- sørger for at Grep Grenland AS innkaller til generalforsamling med minst fire ukers varsel, iht selskapets vedtekter.

8. Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter

LOV 2018-06-22-83 Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
LOV 1997-06-13-44 Lov om aksjeselskaper (aksjeloven)
LOV 1997-06-13-45 Lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)

Forskrift 17. juni 2019 nr. 904 om kontrollutvalg og revisjon

Kommunenes dokumenterer

Siljans kommunestyrevedtak fra 19. juni 2018 (sak 44/18)
Skien kommunes forslag til vedtak i bystyresak 51/21
Formannskapet i Porsgrunns vedtak av april 20 (sak 25/19)
Porsgrunn bystyres vedtak av 6.2.2020 (sak 1/20)
Oversikt over Bamble kommunes eierskap

Delegasjonsreglement fra alle de fire eierkommunene
Eierskapsmeldinger fra alle de fire eierkommunene

Selskapets dokumenter

Vedtekter
Styreinstruks
Etiske retningslinjer
Årsberetning og årsregnskap for Grep Grenland As 2019
Protokoller etter generalforsamlinger i 2019 og 2020
Power point fra selskapets rapportering til eierkommunene

Andre kilder

KS Folkevalgtprogram 2019-2023 Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll

Vedlegg

Vedlegg 1: Eierkommunenes og selskapets uttalelser

Uttalelse fra Skien kommune

Høringssvar fra Skien kommune -eierskapskontroll Grep

Vi takker for oversendelse av rapport om gjennomført eierskapskontroll i Grep AS, og har ingen kommentarer.

Med hilsen

Hedda Foss Five
ordfører

Uttalelse fra Porsgrunn kommune

Viser til utkast til eierskapskontrollrapport Grep Grenland AS, sendt Porsgrunn kommune på mail 18.05.21, med frist for tilbakemelding innen 01.06.21.

Porsgrunn kommune mener revisjonsrapporten i det alt vesentlige gir uttrykk for de faktiske forhold, og fremfører relevante anbefalinger.

Det er imidlertid er par momenter knyttet til pkt. 5.8 «Konklusjon - samordning av føringer for samfunnsansvar» som vi ønsker å kommentere. Av punktet fremgår det: «Når flere kommuner står på eiersiden i et selskap kan det være risiko for at de ikke har omforente prinsipper for eierskap, og at det gis ulike styringssignaler til selskapet. Dette kan løses ved at eierne samordner sine føringer for eierskap.» Vi støtter opp om påstanden, og fremhever at det bør gjelde alle felles føringer, også føringer utover samfunnsansvar.
Vi kan ikke se det foreligger noe krav til at Skiensmodellen, i seg selv, skal være implementert i selskapet, men støtter at innholdet i Skiensmodellen bør tas inn som en del av arbeidet med samfunnsansvar i selskapet.
I fjerde avsnitt under pkt. 5.8 fremgår det: «Regelmessige eiermøter kan til en viss grad kompensere for dette, men i og med at det ikke skrives referat fra disse møtene, dokumenterer heller ikke eiermøtene noen samlede føringer fra eierkommunene». Porsgrunn kommune viser til aksjelovens § 5-1, hvor det fremkommer at det er gjennom generalforsamlingen at aksjeeierne utøver den øverste myndighet i selskapet, høringsrapportens kap. 3 «Om aksjeselskaper og konsern» 3. avsnitt, hvor det fremgår at et aksjeselskaps øverste organ er generalforsamlingen, og at det er gjennom generalforsamlingen det gis rammer fra eier til selskapet. I tillegg henvises det til Porsgrunn kommunes eiermelding, eierprinsipp 6, hvor det fremgår at Porsgrunn kommune fremmer sine eierbeslutninger overfor selskapet gjennom generalforsamling, samt at innspill fra eier i eiermøter er å betrakte som anbefalinger til selskapets styre og administrasjon. Etter vår oppfatning skal det derfor ikke gis føringer fra eier til selskapet i eiermøter. Da bør det heller ikke fremgå av revisjonsrapporten at revisjonen mener at føringer til selskapet skal kunne gis i eiermøter. Vi mener derfor at revisjonen bør revurdere deler av formuleringene i sin konklusjon under pkt. 5.8.

Vi slutter imidlertid fullt opp om at eierne bør samordne sine styringssignaler overfor selskapet. Etter Porsgrunn kommunes syn, bør det gjøres gjennom en felles eierstrategi, jfr vårt eierstyringsprinsipp nr 1 «Kommunen gir som eier klare, langsiktige mål for eierskapet gjennom selskapsvise eierstrategier.»

Med hilsen
Per Wold
Rådmann

Terje Madsen
Utbyggingssjef

Uttalelse fra Bamble kommune

Høringssvar vedrørende eierskapskontroll Grep Grenland AS

Vestfold og Telemark revisjon IKS har foretatt eierskapskontroll av Grep Grenland AS, bestilt av kontrollutvalgene i Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan.

Følgende problemstillinger er undersøkt:
Problemstilling 1: Har Porsgrunn, Skien, Siljan og Bamble kommunale eierskapsmeldinger i samsvar med kommuneloven § 26-1 og gjeldende anbefalinger om eierstyring?
Problemstilling 2: Har eierne av Grep Grenland AS gitt selskapet føringer for samfunnsansvar, og i hvilken grad er føringene samordnet?
Problemstilling 3: Har eierstyringen av Grep Grenland AS vært i samsvar med eierkommunenes eierskapsmeldinger, gjeldende krav og vedtak?

Oppsummert leser vi rapporten fra eierskapskontrollen slik at eierstyringen av Grep Grenland AS i stor grad samsvarer med lovbestemte krav og KS` anbefalinger til eierstyring. Vi ser også at Bamble kommune, i likhet med andre eierkommuner, har potensiale til å formalisere hensikter og formål med eierskapet. Dette vil vi søke å utbedre i revidert eierskapsmelding som skal legges frem for folkevalgt behandling i slutten av 2021.

Bamble kommune imøtekommer anbefalingene som kommer frem i eierskapskontrollen. Revidert eierskapsmelding vil bli lagt frem til politisk behandling innen utgangen av 2021. Det er et mål at eierskapsmeldingen skal være i samsvar med kommuneloven §26-1, og kommuniseres til samtlige selskaper vi har eierinteresser i.

Et tema som poengteres i eierskapskontrollen av Grep Grenland AS er fokus på samfunnsansvar og etikk i eierstyringen. Bamble kommune sier seg enig i at dette temaet bør tydeliggjøres og at føringer for samfunnsansvar og etiske retningslinjer bør samkjøres mellom eierkommunene og kommuniseres til selskapene. For gjennomføre dette vil det være hensiktsmessig å utforme skriftlige dokumenter som har til formål å formalisere eierkommunenes krav og forventninger til selskapene, slik det anbefales i rapporten.

Rapporten anbefaler at Grep Grenland innkaller til generalforsamling med minst fire ukers varsel i henhold til vedtekter. Bamble kommune har som hovedregel at innkalling til generalforsamling/representantskap skal meldes opp til behandling i formannskap eller kommunestyret. For å ivareta denne praksisen er det viktig at innkalling til generalforsamling sendes ut i god tid og i henhold til vedtektene.

Med hilsen
Bamble kommune v/
Emily Christin Stensen-Christensen
Rådgiver
35965032

Uttalelse fra Siljan kommune

Eierskapskontroll - utkast til høring

JS Jan Sæthre <Jan.Saethre@siljan.kommune.no>
Til Bente Hegg Ljøsterød

Du videresendte denne meldingen 01.06.2021 08:36.

Hei!

Ingen merknader.

Tenker vi ordner det med formål under referatsaker i det neste kommunestyret. Opplever rapporten i alle fall som presis og etter lovens intensjon.

Med vennlig hilsen
Jan Sæthre
Kommunedirektør
Siljan kommune

Epost Jan.Saethre@siljan.kommune.no
Mobil +47 901 76 760

Uttalelse fra Grep Grenland AS

Eierskapskontroll av GREP Grenland AS er bestilt av kontrollutvalget i Skien, Porsgrunn, Siljan og Bamble kommune. Kontrollen har omhandlet hvorvidt eierskapsmeldingene til eierkommunene er i samsvar med kommuneloven §26-1, enkelt eller samordnede føringer for samfunnsansvar og om eierstyringen av GREP Grenland AS er i samsvar med eierskapsmeldinger og vedtak.

Høringsutkastet datert 18. mai 2021 inneholder korrekte opplysninger om den formelle eierstyringen. Det ønskes imidlertid å presisere noe fra eierstyring de siste 1,5 året.

Det ble ansatt ny daglig leder i februar 2020 og ny økonomisjef november 2020. Det siste året har vært preget av Covid-19 pandemien og GREP Grenland AS er stolt av å ha holdt alle avdelinger og tilbud åpne gjennom hele perioden og opprettholdt så nær alle forpliktelser på tross av omfattende smittevern. Dette har vært en ønsket prioritering i forhold til samfunnsansvaret til selskapet.

I tillegg har organisasjonen gjennomført en økonomisk tiltaksplan med positive resultater og en omfattende strategi- og organisasjonsutvikling med ny organisasjonsstruktur. Dette var en del av eiernes beslutning og «bestilling» etter varslingssaken i 2019.

I samme periode i 2020 har eierkommunene gjennom generalforsamling endret styringsstruktur for selskapet ved nytt styret med fem medlemmer og en ny politiske sammensatt bedriftsforsamling med 12 medlemmer.

GREP Grenland AS har gjennom hele 2020 og 2021 hatt løpende dialog med representanter fra eierkommunene på ulike måter. Vi har prioritert å involvere og informere om de pågående prosesser til både styret og bedriftsforsamling, og har hatt møter av ulik art med alle fire eierkommunene den samme perioden. I parallell har det vært en tettere dialog med de to største eierne Skien og Porsgrunn kommune og daglig leder redegjorde for status i kommunestyret i Siljan som beskrevet i høringsutkastet.

Selv om det ikke fremkommer et omforent styringsdokument har det hele tiden vært tydelig og klart for GREP Grenland AS hva eierne forventer og ønsker av selskapet de siste 1,5 årene. Dette har kommet godt frem gjennom styringsstrukturen ved bedriftsforsamling, styret og kontrollutvalg. Daglig leder oppfatter alle fire eierne tydelige og eksplisitte på GREP Grenland AS sitt samfunnsansvar, føringer om etiske retningslinjer og forventede resultater.

Selv om prioritering og forventning fra eierkommunene har vært tydelig og klar siden februar 2020, støtter GREP Grenland AS revisjonens anbefalinger om å utarbeide et omforent styringsdokument som tydeliggjør samfunnsansvaret, eiernes forventninger og langsiktig mål for eierskapet.

Som vedtatt i GREP Grenland AS sitt styre (også nevnt i høringsutkastet) skal det etableres en arbeidsgruppe med styret og eierne som omhandler eierstyring, medfinansiering av tiltaksplasser og eierinteresser. Dette stemmer godt overens med revisjonens anbefalinger.

Med vennlig hilsen
Julia Lindland (sign)
Daglig leder GREP Grenland AS

Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring

Eierskapskontrollen startet opp ved oppstartsbrev til eierkommunene og selskapet av 22.2.21.

Eierskapskontroller skal gjennomføres på en måte som sikrer at informasjonen i rapporten er relevant og pålitelig. At dataene er relevante (gyldige/valide) innebærer at de beskriver de forholdene som problemstillingene omhandler. Pålitelighet (reliabilitet) handler om at innsamling av data skal skje så nøyaktig som mulig og at det ikke har skjedd systematiske feil underveis.

Vi vil nedenfor redegjøre for datagrunnlaget vårt og hvilke metoder vi har brukt for å svare på problemstillingene. Vi vil også beskrive hvilke tiltak som er brukt for å sikre dataenes relevans og pålitelighet.

Innsamling av data, relevans og pålitelighet

Datainnsamling og rapportskriving har foregått i perioden fra februar 2021 til juni 2021.

Innsamling av data

Hovedmetoden i denne rapporten er dokumentanalyse. Vi har mottatt dokumentasjon fra både eierkommunene og selskapet. Vi har også hentet relevante dokumenter fra kommunenes egne nettsider.

En svakhet med dokumentgjennomgang er at dokumentene kan være utdaterte eller leses feil, slik at de gir et uriktig bilde av praksis. Denne risikoen blir redusert ved at vi både bruker dokumenter som beskriver rutiner og dokumenter som viser praksis (eks. protokoller). Ved å samle dokumentasjon både fra kommunene og selskapet har vi dessuten data fra flere kilder som vi kan kontrollere opp mot hverandre.

Vi har fulgt dokumentanalysen opp med intervju/skriftlige spørsmål til eierkommunen, både ved administrasjonen og eierrepresentant. Vi har også stilt oppfølgingsspørsmål til selskapet. Muntlige opplysninger er nedtegnet og oversendt intervjuobjektet for verifisering.

Personopplysninger

I forbindelse med denne forvaltningsrevisjonen har vi behandlet personopplysninger som navn, stilling og epostadresse til ansatte i kommunen og selskapet.
Vårt rettslige grunnlag for å behandle personopplysninger er kommuneloven § 24-2 fjerde ledd. Vi behandler personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring.
Personvernerklæringen er tilgjengelig på vår nettside vtrevisjon.no.

God kommunal revisjonsskikk - kvalitetssikring

Eierskapskontrollen skal gjennomføres, dokumenteres, kvalitetssikres og rapporteres i samsvar med kommuneloven og god kommunal revisjonsskikk.[6] Kvalitetssikringen skal sikre at undersøkelsen og rapporten har nødvendig faglig og metodisk kvalitet og at det er konsistens mellom bestilling, problemstillinger, kriterier, data, vurderinger og konklusjoner.

Vestfold og Telemark revisjon IKS har et system for kvalitetskontroll som er i samsvar med den internasjonale standarden for kvalitetskontroll.[7] Denne eierskapskontrollen er kvalitetssikret i samsvar med vårt kvalitetskontrollsystem og i samsvar med kravene i RSK 002.

[6] God kommunal revisjonsskikk kommer til uttrykk først og fremst i RSK 002 Standard for eierskapskontroll. Standarden bygger på norsk regelverk og internasjonale prinsipper og standarder, fastsett av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).

[7] ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og begrenset revisjon av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester

På vakt for fellesskapets verdier

Rapporten er utarbeidet av
Vestfold og Telemark revisjon IKS

Har du spørsmål til rapporten?
Ta kontakt med oss:
Telefon: 33 07 13 00
E-post: post@vtrevisjon.no

www.vtrevisjon.no